

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૮૩૨૦/૨૦૧૨

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.એસ. સુપેહિયા

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	

=====

તુષાર જગદીશચંદ્ર વ્યાસ

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય, સચિવ મારફતે

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફથી શ્રી ધીરેન્દ્ર મહેતા(૪૫૮)

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફથી શ્રી શૈવાંગ ડી. મહેતા(૫૬૨૩)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફથી શ્રી એલ.બી. ડાભી, એજીપી (૧)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફથી શ્રી એચ.એસ. મુનશા(૪૯૫)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧, ૨ માટે ડીએસ(૬૫) દ્વારા રુલ બજાવાયેલ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.એસ. સુપેહિયા

તારીખ : ૧૭/૦૪/૨૦૧૮

મૌખિક ચુકાદો

(૧) હાલની રિટ પિટિશનમાં, અરજદારે તારીખ ૩ જી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૧ ના પત્રવ્યવહારને પડકાર્યો છે જેના દ્વારા, સામાવાળા-રાજ્યે હાલના અરજદારના

કુટુંબની નાણાકીય સ્થિતિના કારણોસર અરજદારને રહેમરાહે નિમણૂક આપવા માટેની જૂનાગઢ જિલ્લા પંચાયત - સામાવાળા નં. ૨ ની દરખાસ્ત નકારી કાઢી છે.

(૨) આ પિટિશનનો સંક્ષિપ્ત કેસ નીચે મુજબ છે :-

(૩) હાલના અરજદારના માતા જૂનાગઢ જિલ્લા પંચાયતના નિયંત્રણ હેઠળના માણાવદર તાલુકાના સરદારગઢ ખાતેના પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્રમાં હેલ્થ વિક્ઝિટર તરીકે સેવા આપતા હતા. તેમનું તારીખ ૧૨ મી જૂન, ૨૦૦૪ ના રોજ અવસાન થયું હતું. અરજદારે સ્વર્ગસ્થ સરળાબેનના પાત્ર અને લાયકાત ધરાવતા આશ્રિત હોવાને કારણે, તારીખ ૨૪ મી જૂન, ૨૦૦૪ ના રોજ રહેમરાહે વર્ગ-૩ ની કોઈપણ જગ્યા પર પોતાની નિમણૂક માટે અરજી કરી હતી.

(૪) ત્યારબાદ, રાજ્ય સરકારે તારીખ ૨૩ મી ઓગસ્ટ, ૨૦૦૭ ના પત્રવ્યવહાર દ્વારા અરજદારના કુટુંબની આર્થિક સ્થિતિ અંગે સામાવાળા નં. ૨ પાસેથી અભિપ્રાય માંગ્યો હતો. તારીખ ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૮ ના રોજ, તારીખ ૨૯ મી માર્ચ, ૨૦૦૭ ના સરકારી પરિપત્રને ધ્યાનમાં લીધા પછી, સામાવાળા નં. ૧ એ અરજદારને રહેમરાહે નિમણૂક આપવાની દરખાસ્ત કરતી જૂનાગઢ જિલ્લા પંચાયતની દરખાસ્ત એ કારણસર નકારી કાઢી હતી કે, સ્વર્ગસ્થ સરળાબેનના કુટુંબને સંકટગ્રસ્ત (ઇન હાર્નેસ) કે દયનીય આર્થિક સ્થિતિમાં ગણી શકાય નહીં, કારણ કે આશરે રૂ. ૧૨.૫ લાખના મૂલ્યના સેવાકીય લાભો અને કુટુંબ પેન્શન ચૂકવવામાં આવેલ છે.

(પ) ઉપરોક્ત નિર્ણયથી વ્યથિત થઈને, અરજદારે સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૯૨૦૬/૨૦૦૮ વાળી રિટ પિટિશન દાખલ કરીને તેને પડકાર્યો હતો, જેનો તારીખ ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૮ ના પત્રવ્યવહારને રદબાતલ અને બાજુ પર રાખીને તારીખ ૧૭ મી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૮ ના હુકમ દ્વારા નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો, અને સામાવાળા સત્તાવાળાઓને અરજીની તારીખે પ્રવર્તમાન નીતિના આધારે અરજદારની અરજી પર વિચારણા કરવા અને તે અંગે જરૂરી હુકમ પસાર કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

(ડ) ઉપરોક્ત હુકમને લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૯૩૧/૨૦૦૯ દ્વારા ડિવિઝન બેંચ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો હતો, જે તારીખ ૧૫ મી જુલાઈ, ૨૦૧૧ ના હુકમ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

(ઢ) ઉપરોક્ત હુકમ પછી, સામાવાળા નં. ૧ એ તારીખ ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૮ ના અગાઉના હુકમમાં જણાવ્યા મુજબના સમાન કારણોનું પુનરાવર્તન કરીને રહેમરાહે નિમણૂક માટેના અરજદારના દાવાને ફરી એકવાર નકારી કાઢ્યો હતો.

(ટ) આથી, અરજદારને તારીખ ૩ જી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૧ ના હુકમને પડકારતી હાલની રિટ પિટિશન ફરીથી દાખલ કરવાની ફરજ પડી છે.

(ડ) અરજદાર તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી ધીરેન્દ્ર મહેતાએ રજૂઆત કરી છે કે, સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૯૨૦૬/૨૦૦૮ માં પડકારનો વિષય બનેલા તારીખ ૧૫.૨.૨૦૦૮ ના વાદગ્રસ્ત પત્રવ્યવહારને બાજુ પર રાખવાના

હુકમ છતાં, સામાવાળાએ તે જ વલણનું પુનરાવર્તન કર્યું છે. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે સામાવાળાએ માત્ર અગાઉના હુકમની હકીકતોનું પુનરાવર્તન કર્યું છે અને તે જ કારણનો પુનરોચ્ચાર કરીને હાલના અરજદારના કેસને નકારી કાઢ્યો છે.

(૧૦) શ્રી મહેતાએ એવી પણ રજૂઆત કરી છે કે, કેનેરા બેંક અને અન્ય વિરુદ્ધ એમ. મહેશકુમાર ના કેસમાં આપવામાં આવેલ અને (૨૦૧૫) ૭ એસસીસી ૪૧૨ માં રીપોર્ટ થયેલ સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, સામાવાળા સત્તાવાળાઓ સરકારી કર્મચારીના મૃત્યુ પછી મૃતકના કુટુંબના સભ્યો દ્વારા મેળવવામાં આવેલા નાણાકીય લાભોને ધ્યાને લઈ શકે નહીં. આ રજૂઆતને ધ્યાને લેતાં, શ્રી મહેતાએ અરજ કરી છે કે હાલની રિટ પિટિશન ખર્ચ સાથે મંજૂર કરવામાં આવે.

(૧૧) તેનાથી વિપરીત, વિદ્વાન એજીપી શ્રી એલ.બી. ડાભીએ રજૂઆત કરી હતી કે વાદગ્રસ્ત હુકમમાં આ કોર્ટ દ્વારા હસ્તક્ષેપ કરવાને પાત્ર નથી. પોતાના સોગંદનામા પર આધાર રાખતાં શ્રી ડાભીએ એવી પણ રજૂઆત કરી છે કે અરજદારના કુટુંબને તેમની માતાના અવસાન પછી રૂ. ૧૨,૦૦,૦૦૦/- ની રકમ પહેલેથી જ મળી ચૂકી છે અને તેથી, કુટુંબ દયનીય સ્થિતિમાં હોવાનું કહી શકાય નહીં, જેને રહેમરાહે નિમણૂકની સહાયની જરૂર હોય. તેથી, હાલની રિટ પિટિશન ફગાવી દેવાને પાત્ર છે.

(૧૨) વિદ્વાન એજીપી શ્રી ડાભીએ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ બી. કિશોર ના કેસમાં આપેલ અને (૨૦૧૧) ૧૩ એસસીસી ૧૩૧ માં રીપોર્ટ થયેલ

સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે અને સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ રાજ કુમાર ના કેસમાં આપેલ અને (૨૦૧૦) ૧૧ એસસીસી ૬૬૧. માં રીપોર્ટ થયેલ સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો છે.

(૧૩) શ્રી એચ.એસ. મુનશાએ વિદ્વાન એજીપી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલોને અપનાવી છે અને પોતાની અરજી પર પણ આધાર રાખ્યો છે.

(૧૪) પક્ષકારો તરફથી ઉપસ્થિત રહેલા વિદ્વાન વકીલોને લંબાણપૂર્વક સાંભળવામાં આવ્યા.

(૧૫) અરજદારે તારીખ ૨૪ મી જૂન, ૨૦૦૪ ની પોતાની અરજી દ્વારા રહેમરાહે નિમણૂક માટે અરજી કરી હતી. જરૂરી માહિતી મંગાવ્યા પછી, તારીખ ૨૮ મી માર્ચ, ૨૦૦૭ ના પરિપત્ર પર આધાર રાખીને તારીખ ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૮ ના હુકમ દ્વારા શરૂઆતમાં રહેમરાહે નિમણૂક માટેની તેમની વિનંતી નકારી કાઢવામાં આવી હતી, જેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે મૃતકના અવસાન પછી નાણાકીય લાભો મેળવનાર તેના કુટુંબના સભ્યોને રહેમરાહે નિમણૂક આપવા માટે ધ્યાને લઈ શકાય નહીં. આ કોર્ટ દ્વારા સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૯૨૦૬/૨૦૦૮ માં પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૧૭ મી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૮ ના હુકમ દ્વારા ઉપરોક્ત હુકમ રદબાતલ અને બાજુ પર રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં કોર્ટે સામાવાળા સત્તાવાળાઓને અરજીની તારીખે પ્રવર્તમાન નીતિના સંદર્ભમાં હાલના અરજદારના કેસની તપાસ કરવા અને તે મુજબ જરૂરી હુકમો પસાર કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો. ઉપરોક્ત હુકમને પડકારતી લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૧૯૩૧/૨૦૦૯ પણ ફગાવી દેવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, તારીખ ૩ જુલૈસેમ્બર, ૨૦૧૧ ના વાદગ્રસ્ત હુકમ દ્વારા, અરજદારના કેસને નકારતી વખતે તેઓએ તારીખ ૧૦ મી માર્ચ, ૨૦૦૦ ના સરકારી ઠરાવ પર આધાર રાખ્યો હતો તે સિવાય, તે જ કારણનું પુનરાવર્તન કરીને અરજદારને ફરીથી રહેમરાહે નિમણૂક આપવાનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો છે.

(૧૬) આમ બંને હુકમો દ્વારા, જે એકમાત્ર કારણસર અરજદારનો કેસ નકારવામાં આવ્યો છે તે એ છે કે તેમના કુટુંબને નિવૃત્તિ લાભો મળ્યા છે જેમાં પેન્શન, જીપીએફ ની રકમ, રજાનું રોકડમાં રૂપાંતરણ, જૂથ વીમો અને પોસ્ટ વીમાનો સમાવેશ થાય છે. વિદ્વાન એજીપી દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ બી. કિશોર (ઉપર મુજબ) અને રાજકુમાર (ઉપર મુજબ) સહિત આ મુદ્દા પરના વિવિધ ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી એમ. મહેશકુમાર (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે આ મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“૧૬. બલબીર કૌર અને અન્ય વિરુદ્ધ સ્ટીલ ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયા લિ. અને અન્ય, (૨૦૦૦) ૬ એસસીસી ૪૯૩ માં, સ્ટીલ ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયાને લાગુ પડતા રહેમરાહના આધારે રોજગારી માટે વિધવા દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજી પર વિચારણા કરતી વખતે, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે મૃતક કર્મચારીના કુટુંબને માસિક ચૂકવણીની ખાતરી આપતી ફેમિલી બેનિફિટ સ્કીમ હેઠળ લાભ મેળવવા માટે તે હકદાર

હોવાથી, રહેમરાહે નિમણૂક માટેની વિનંતી સ્વીકારી શકાય નહીં. તે દલીલને ફરિયાદ (૧૩) માં નકારી કાઢતાં, આ કોર્ટે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:-

૧૭. "૧૩.પરંતુ અમારા મતે આ ફેમિલી બેનિફિટ સ્કીમને કોઈપણ રીતે રહેમરાહે નિમણૂકના લાભ સાથે સરખાવી શકાય નહીં. કમાનાર વ્યક્તિના મૃત્યુના કારણે કુટુંબને લાગેલા આકસ્મિક આંચકાને કુટુંબને કેટલીક એકમશઃ (લમ્પ-સમ) રકમ ઉપલબ્ધ કરાવીને જ હળવો કરી શકાય છે, આ ખૂબ જ કમનસીબ છે પરંતુ આ એક વાસ્તવિકતા છે. કમાનાર વ્યક્તિના મૃત્યુથી સુરક્ષાની ભાવના શૂન્ય થઈ જાય છે અને ત્યારબાદ અસુરક્ષાનું વર્ચસ્વ રહે છે અને તે તબક્કે જો રહેમરાહે નિમણૂકની સાથે કેટલીક એકમશઃ રકમ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે, તો દુઃખી કુટુંબ માનસિક વ્યથામાં થોડો આશ્વાસન મેળવી શકે છે અને ઘટનાઓના સામાન્ય ક્રમમાં તેની બાબતોનું સંચાલન કરી શકે છે. એવું નથી કે નાણાકીય લાભ એ કમાનાર વ્યક્તિનું સ્થાન લઈ લેશે, પરંતુ તે નિઃશંકપણે પરિસ્થિતિમાં થોડી રાહત લાવશે."

૧૮. સ્ટીલ ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયા લિ. ના કેસનો ઉલ્લેખ કરતાં, હાઈકોર્ટે યોગ્ય રીતે ઠરાવ્યું છે કે કુટુંબ પેન્શન મંજૂર કરવું અથવા નિવૃત્તિ લાભોની ચૂકવણીને રોજગાર સહાય પૂરી પાડવાના વિકલ્પ તરીકે ગણી શકાય નહીં. હાઈકોર્ટે એવું પણ અવલોકન કર્યું હતું કે બેંકનો એવો કેસ નથી કે

રહેમરાહના આધારે નિમણૂક માટેના તેમના દાવાને નકારવા માટે સામાવાળાના કુટુંબ પાસે અન્ય કોઈ આવક છે.”

(૧૭) આમ, સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત અવલોકનોને ધ્યાનમાં રાખીને અરજદારને તેમની માતાના અવસાન પછી મળેલા નિવૃત્તિ લાભો ધ્યાને લઈ શકાય નહીં.

(૧૮) આ કોર્ટે સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૧૬૭૯૭/૨૦૧૧ માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૪.૧૦.૨૦૧૭ ના ચુકાદામાં, તારીખ ૧૦.૩.૨૦૦૦ ના ઠરાવ સહિતના વિવિધ ઠરાવોની સુસંગત જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી, સમાન મુદ્દા પર મૃતકના કુટુંબ દ્વારા મેળવવામાં આવેલા નાણાકીય લાભોના આધારે રહેમરાહે નિમણૂક આપવાનો ઇનકાર કરતો હુકમ રદબાતલ અને બાજુ પર રાખ્યો છે.

(૧૯) ઉપરોક્ત અવલોકનોને ધ્યાનમાં રાખીને, તારીખ ૩.૨.૨૦૧૧ નો વાદગ્રસ્ત પત્રવ્યવહાર આથી રદબાતલ અને બાજુ પર રાખવામાં આવે છે. વાદગ્રસ્ત હુકમમાં દર્શાવેલા નાણાકીય લાભોને અવગણીને રહેમરાહે નિમણૂક માટે અરજદારના કેસ પર વિચારણા કરવાનો સામાવાળાઓને નિર્દેશ આપવામાં આવે છે, અને જો તેઓ જે જગ્યા પર તેમની નિમણૂક કરવાની છે તે જગ્યા માટેની જરૂરી લાયકાત પૂરી કરતા હોય, તો તેમને નિમણૂક આપતો જરૂરી હુકમ તાત્કાલિક પસાર કરવામાં આવશે. સમગ્ર ક્વાયત હાલના હુકમની પ્રાપ્તિની તારીખથી છ અઠવાડિયાના સમયગાળામાં હાથ ધરવામાં આવશે.

(૨૦) પિટિશન ઉપરોક્ત શરતો અનુસાર મંજૂર કરવામાં આવે છે. ઉપરોક્ત હદ સુધી રુલ પૂર્ણ કરવામાં આવે છે.

સહી/-

(એ.એસ. સુપેહિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.